

Rynek albański

Przewodnik dla polskich przedsiębiorców

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Tiranie

2014

Spis treści:

Mapa administracyjna Albanii	2
Wstęp	4
O gospodarce Albanii	5
Polsko-albańskie relacje gospodarcze i perspektywy rozwoju	9
Sprzedaż towarów i usług	11
Drogi transportu	12
Zamówienia publiczne	13
Koncesje	15
Informacje o aktach prawnych	16
Taryfy celne, eksport i import towarów	17
Dokumenty wymagane przy imporcie lub eksporcie	17
Procedury stosowane przy imporcie	18
Formy działalności gospodarczej	18
<i>Spółka jednoosobowa</i>	18
<i>Spółka jawna</i>	19
<i>Spółka komandytowa</i>	19
<i>Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością</i>	19
<i>Spółka akcyjna</i>	19
<i>Oddziały lub przedstawicielstwa</i>	19
<i>Joint venture</i>	20
<i>Franszyza</i>	20
Rejestracja firm zagranicznych	21
Przydatne rady dla zagranicznych firm	22
System podatkowy	24
Porady praktyczne	25
Przydatne kontakty i źródła	26
<i>Instytucje i organizacje</i>	26
<i>Kancelarie prawne i konsultingowe</i>	27
<i>Banki</i>	27
<i>Stacje telewizyjne</i>	28
<i>Prasa</i>	28
<i>Dzienniki w języku angielskim</i>	28
<i>Firmy ubezpieczeniowe</i>	28
<i>Zakwaterowanie w Tiranie</i>	29
<i>Szpitaly prywatne</i>	29
<i>Inne linki przydatnych informatorów</i>	30
Mapa ważniejszych dróg oraz przejść granicznych Albanii	31

Wstęp

Celem niniejszego przewodnika jest wstępne zapoznanie polskiego biznesu z warunkami prowadzenia działalności gospodarczo-handlowej w Albanii.

Polsko-albańska współpraca gospodarcza, choć na stosunkowo niskim poziomie, rozwija się dobrze. Świadczą o tym rosące obroty handlowe (szczególnie polski eksport do Albanii), wzrost zainteresowania polskich firm rynkiem albańskim oraz rosąca liczba Polaków przyjeżdżających turystycznie do Albanii.

Z oczywistych względów w przewodniku prezentujemy wybrane, naszym zdaniem najbardziej potrzebne polskim przedsiębiorcom zagadnienia. Szersze informacje o nich można uzyskać na dostępnych stronach internetowych. Opieraliśmy się na ogólnie dostępnych materiałach albańskich instytucji publicznych, a także na własnym doświadczeniu i wiedzy.

Naszym celem jest przybliżenie czytelnikom niewielkiego rynku 3-milionowego kraju. Wyrażamy nadzieję, że materiał zwiększy zainteresowanie polskich przedsiębiorców nawiązaniem relacji handlowych i inwestycyjnych w Albanii oraz przyczyni się do wzrostu obecności polskich firm na rynku albańskim.

Jednocześnie informujemy, iż niniejsza publikacja ma charakter wyłącznie orientacyjno-informacyjny. Każdorazowo przed podjęciem decyzji należy sprawdzić aktualny stan prawny i korzystać z wyspecjalizowanych doradztw. Ambasada RP w Tiranie nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji i działań podjętych na podstawie zawartych informacji.

O gospodarce Albanii

Przez lata podstawą gospodarki albańskiej było rolnictwo. Po okresie centralnego planowania i izolacji gospodarczej, utrzymujących się do końca lat 80-tych, przeprowadzono, w warunkach głębokiego kryzysu, reformy gospodarcze zgodne z zaleceniami Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Stabilność ekonomiczna oraz znaczące środki pieniężne przekazywane do kraju przez Albańczyków pracujących poza granicami kraju (stanowiących ok. 27,5% ogółu ludności) przyczyniały się w ostatnich latach, mimo trwającego kryzysu, do utrzymania wzrostu gospodarczego na wysokim poziomie (w ostatniej dekadzie 2003-2012 średnia wzrostu gospodarczego wynosi ok 4,1%).

Albania nadal pozostaje jednak jednym z najbiedniejszych krajów Europy. Świadczy o tym niski poziom PKB per capita (w 2012 r. wynosił 3 415,1 euro a w 2011 r. 3 261,4 euro). Albania wciąż znajduje się na jednym z ostatnich miejsc na liście rankingowej krajów bałkańskich. W gospodarce Albanii istotną rolę odgrywają małe i średnie przedsiębiorstwa. Rozwój będący rezultatem stałego wzrostu gospodarczego pozostaje w cieniu takich zjawisk jak korupcja, nieuczciwa konkurencja, nieuregulowane kwestie własności prywatnej oraz trudności w implementacji prawa. Pomimo tego, że walka z korupcją jest jednym z priorytetowych zadań stawianych przed Albanią przez Komisję Europejską, zanotowała ona spadek w rankingu Transparency International Corruption Perception Index 2013. W 2013 r. spadła z 113 miejsca na 116. W porównaniu z innymi państwami regionu wypadła najslabiej. W opublikowanym w 2013 r. raporcie Banku Światowego Doing Business 2014 Albania zajmowała 90 miejsce, podczas gdy w poprzednim była na 85 pozycji w rankingu a w 2012 r. zajmowała 82 pozycję. Wzrost gospodarczy w drugim kwartale wyniósł 1,1% 2013 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego a w pierwszym kwartale 2013 r. wyniósł 1,7%.

Międzynarodowa agencja ratingowa Moody's utrzymała ocenę B1 dla gospodarki albańskiej. Agencja uważa za ryzykowny poziom długu publicznego w Albanii. Wg niej, prawdopodobne uzyskanie statusu państwa kandydującego w UE oraz rozpoczęcie budowy Transadriatyckiego Gazociągu TAP będą pozytywne wpływać na gospodarkę kraju.

Ze względu na funkcjonowanie systemu gospodarczo-finansowego Albanii na peryferiach gospodarki światowej, kryzys globalny nie wywarł istotnego wpływu na gospodarkę kraju. Spowodował jednak spadek wymiany handlowej, szczególnie z krajami UE, oraz zmniejszenie wpływów z zagranicznych przekazów pieniężnych przesyłanych przez albańską emigrację - zjawiska mające swe źródła raczej w problemach rynków zachodnioeuropejskich. Gospodarka albańska do tej pory wykazuje się stabilnością. Można spodziewać się coraz bardziej widocznych negatywnych skutków kryzysu finansowego w Grecji i we Włoszech, krajów będących najważniejszymi partnerami gospodarczymi Albanii.

Rola i znaczenie zagranicznych firm w albańskiej gospodarce z punktu widzenia wzrostu produkcji i zatrudnienia, wzrostu gospodarczego oraz stabilności finansowej pozostają znaczące. Jednakże inwestycje w nowoczesne technologie są nadal na niskim poziomie. Warto odnotować, że kluczową rolę w przyciągnięciu zagranicznych inwestorów odgrywały do tej pory procesy prywatyzacyjne. Powołany w połowie września 2013 r. rząd koalicji lewicy jako sektory priorytetowe wyróżnił energetykę, turystykę, rolnictwo, przemysł rolniczy, edukację oraz usługi. Duża uwaga ma być poświęcona poprawie infrastruktury turystycznej.

Ustawa „O Inwestycjach zagranicznych” z 1994 roku, ze zmianami wprowadzonymi ustawą nr 10316 z 2010 r., reguluje sprawy związane z zagranicznymi inwestycjami. Najważniejsze zasady mające zachęcać inwestorów z zewnątrz to:

- żaden sektor gospodarki nie jest zamknięty przed zagranicznym inwestorem;
- nie ma potrzeby uzyskiwania przez zagraniczne podmioty zamierzające inwestować w Albanii specjalnych rządowych zezwoleń;
- nie ma ograniczeń udziału podmiotu zagranicznego w danym przedsięwzięciu, mogą być ze 100-procentowym udziałem kapitału zagranicznego.

Wg. danych Banku Albanii, wartość całkowitych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2011 r. wyniosła 3 036 mln euro, a w 2010 - 2 667 mln euro. Raport UNCTAD *World Investment Report 2012* umieszczał Albanie wśród państw z najwyższym wskaźnikiem efektywności ekonomicznej, co znaczy, iż zyskowność inwestycji zagranicznych plasowała się powyżej oczekiwań dzięki korzystnym warunkom gospodarczo-prawnym.

Mimo, iż Albania dokonała szeregu reform gospodarczych (prywatyzacja, liberalizacja cen, reformy rynku finansowego, korzystne warunki podatkowe itp.), pozostaje nadal do rozwiązania kilka istotnych kwestii: regulacje prawne własności gruntów i nieruchomości, nieprzychylnie zachowanie administracji, w tym podatkowej, wobec inwestorów, opóźnienia w zwrocie VAT firmom inwestującym, oraz wysoki poziom korupcji. Nowe władze deklarują eliminowanie tych negatywnych zjawisk, aby Albania stawała się coraz bardziej atrakcyjna dla zagranicznych inwestorów. Poważnym problemem pozostają zatory płatnicze i zadłużenie bardzo wielu firm.

Główne wskaźniki makroekonomiczne

	2010	2011	2012 (ocena)	2013 (prog.)	2014 (prog.)	2015 (prog.)	2016 (prog.)
Ludność (mln)	2,86	2,83	2,83	2,83	2,83	2,83	2,84
Średnia stopa inflacji (%)	3,6	3,5	2,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Kurs wymiany LEK/USD	103,9	100,9	108,3	109,5	109,7	109,0	108
Kurs wymiany LEK/EURO	137,7	140,5	139,0	139,9	139,5	140,0	140,4
Wzrost PKB (%)	3,8	3,1	1,5	3,1	3,9	4,1	4,2
Całkowity PKB (euro mld)	8,9	9,2	9,7	10,1	10,5	11	11,5
PKB per capita (euro)	3 109,1	3 261,4	3 415,1	3 551,6	3 719,2	3 877,2	4 032,5
Stopa bezrobocia (%)	13,5	13,3	13,4	13,2	12,9	12,3	12
Dług publiczny (% PKB)	58,5	59,5	61,9	63,8	63,8	63,4	62,3
Deficyt budżetowy	-3,1	-3,5	-3,7	-3,5	-2,4	-2,2	-2,0
Rachunek bieżący (% PKB)	-11,5	-12,4	-10,9	-10,6	-9,4	-8,3	-7,7
Wartość eksportu towarów (mln euro)	1 172	1 406	1 526				
Wartość importu towarów (mln euro)	3 474	3 905	3 783				

Źródło: Ministerstwo Finansów, oficjalne dane z dnia 23.01.2013, Bank Albanii

Polsko-albańskie relacje gospodarcze i perspektywy rozwoju

W Albanii obecność polskich przedsiębiorstw jest niewielka, głównie w zakresie technologii informatycznych (Asseco SEE, Comarch). W ostatnich czterech latach wiele firm zainteresowało się rynkiem albańskim. Niektóre z nich (sektor maszyn górniczych, przemysł spożywczy) podjęły próby stworzenia przedstawicielstwa handlowego, ale ze względów technicznych przesunięto decyzję na przyszłość.

Podstawą współpracy gospodarczej pozostaje wymiana handlowa oraz nieliczne wspólne projekty rządowe w ramach funduszy Unii Europejskiej. Chociaż trend wymiany handlowej między krajami jest rosnący, dominują nadal okazjonalne kontakty handlowe.

Wymiana handlowa Polska – Albania (w mln. euro)

	2009	2010	2011	2012	styczeń- październik 2013
Wartość eksportu	18,9	19,6	19,8	34,5	31,4
Wartość importu	1,2	2,0	2,5	2,5	4,4
Obroty	17,7	17,6	17,3	32,0	35,8

Zródło: Ministerstwo Gospodarki RP

Polska ma z Albanią dodatnie saldo handlowe. Główne miejsce w polskim eksporcie do Albanii zajmują artykuły rolno-spożywcze, wyroby przemysłu elektromaszynowego, wyroby metalurgiczne, wyroby przemysłu chemicznego oraz wyroby ceramiczne. Natomiast z Albanii Polska importuje przede wszystkim wyroby przemysłu drzewno-papierniczego, wyroby przemysłu lekkiego, produkty pochodzenia roślinnego oraz produkty chemiczne.

Jako potencjalnie perspektywiczne dziedziny przyszłej współpracy należy wymienić projekty dotyczące współpracy w branżach przemysłu wydobywania minerałów, ochrony środowiska, przetwórstwa rolno-spożywczego, wyrobów przemysłu obronnego i zarządzania kryzysowego, wyposażenia hoteli, turystyki oraz ratownictwa w sektorze górniczym.

Rolnictwo i handel zostały w Albanii prawie w 100% sprywatyzowane, co stwarza szerokie możliwości dla polskich inwestorów nawiązania współpracy, głównie w formie tworzenia spółek typu joint venture, w dostawach nawet prostych narzędzi i maszyn rolniczych. Potencjał do rozwoju współpracy istnieje także w sektorze górniczym. Albania posiada wiele bogactw mineralnych, szczególnie chrom, miedź, żelazo, nikiel, bitum oraz węgiel. Sektor górniczy nie jest wyposażony w nowoczesne technologie. Państwo udzieliło wielu koncesji zagranicznym firmom w tym sektorze, które jednak skoncentrowały się na wydobywaniu minerałów bez dokonania inwestycji w nowoczesne technologie, czy też w poprawę w sferze ratownictwa górniczego. Krajowa Agencja Zasobów Naturalnych (<http://www.akbn.gov.al>) udziela informacji nt. zasobów naturalnych Albanii i funkcjonowania tego rynku.

Między Polską a Albanią istnieje dobrze przygotowana baza traktatowa w zakresie współpracy gospodarczej. Do najważniejszych umów służących intensyfikacji relacji gospodarczych należy wymienić:

- Umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku z dnia 5 marca 1993 r. (Dz. U. z 1994 r., Nr 101, poz. 492);

- Umowa o ochronie i popieraniu inwestycji z dnia 5 marca 1993 r. (Dz. U. z 1993 r., Nr 122, poz. 547).

- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Radą Ministrów Republiki Albanii o współpracy gospodarczej z 4 czerwca 2007 r.. Umowa weszła w życie 14 listopada 2007 r.

Sprzedaż towarów i usług

Pierwszym podstawowym krokiem polskich firm chcących skutecznie działać na albańskim rynku jest znalezienie lokalnego partnera ds. sprzedaży. Zbieranie stosownych informacji oraz dostęp do rynku może się okazać trudne bez lokalnego przedstawiciela, który posiada kontakty oraz know-how w prowadzeniu biznesu na tym małym, ale złożonym rynku. Dla wielu zagranicznych firm wynajęcie dobrego agenta miejscowego albo dystrybutora okazało się tańsze niż wprowadzenie bezpośredniej sprzedaży. Polskie firmy chcące operować na albańskim rynku albo dystrybuować swoje produkty mogą znaleźć do dyspozycji znaczną liczbę handlowców, agentów, pośredników, hurtowników oraz detalistów. Wszystkie typowe kanały dystrybucji są dostępne, niemniej jednak należy dodać, iż charakteryzują się one brakiem nowoczesnych form działania w porównaniu z zachodnimi rynkami.

Aby uniknąć skomplikowanych sytuacji sugeruje się korzystanie z usług miejscowych firm prawniczych i konsultingowych oraz specjalizowanych agencji i organizacji, które mogą w miarę możliwości oferować istotne informacje dot. wiarygodności danego partnera. Nie ma w Albanii klasycznych wywiadowni gospodarczych.

Najważniejsze sieci sprzedaży detalicznej to, Conad, Carrefour, Big Market. W sklepach w sektorze żywności dominują produkty włoskie i greckie.

E-handel nie jest na razie rozwinięty. Karty kredytowe nie są jeszcze powszechne używane. Podstawą płatności pozostaje forma gotówkowa. Jednak wraz z liberalizowaniem sektora bankowego oraz wzrostem konkurencji w tym sektorze wzrosła liczba użytkowników kart kredytowych oraz debitytowych. W Albanii funkcjonują Visa, MasterCard, American Express.

Wszystkie formy mediów są wykorzystywane przy promocji produktów i towarów (telewizja, gazety, czasopisma, radio oraz outdoor billboardy). Najbardziej powszechną formą reklamy i promocji pozostaje telewizja. Najbardziej popularne stacje telewizyjne to:

TVSH www.rtsh.al

Topchannel www.top-channel.tv

News 24 www.balkanweb.com

Klan www.tvklan.al

Vizion + www.vizionplus.tv

ABC News www.abcnews.al

Alsat.tv www.alsat.tv

Udział w targach jest również dobrą formą promocji produktów. Krajowe Centrum Targów, które podlega Ministerstwu Gospodarki, Handlu i Energetyki publikuje informacje nt. targów organizowanych w danym roku: www.qendrapanaireve.com

Drogi transportu

Największe albańskie porty znajdują się w Durres oraz we Vlorze. Transport towarów jest również możliwy w portach w Sarandzie oraz w Shengjin. Najważniejsze przejścia graniczne znajdują się Kakavije (granica z Grecją), Kapshtica (granica z Grecją), Hani Hotit (granica z Czarnogórą), Qafa e Thanës (granica z Macedonią). W 2011r. zakończono budowę autostrady, która połączyła Albanię z Kosowem (przejście graniczne w pobliżu miasta Kukës). Albania posiada jedno lotnisko międzynarodowe Rinas w pobliżu Tirany.

Zamówienia publiczne

Proces zamówień publicznych podlega Agencji Zamówień Publicznych - AZP (Agjensia e Prokurimit Publik, www.app.gov.al). Zagraniczne firmy mogą współpracować z miejscową firmą albo oddzielnie złożyć oferty w zależności od warunków wyspecyfikowanych w ogłoszeniach przetargowych. Zwycięzca nie może zlecić podwykonawstwa robót oraz usług, których wartość przekracza 40% całkowitej wartości kontraktu. Agencja Zamówień Publicznych nadzoruje przebieg konkursu. W każdy poniedziałek Agencja Zamówień Publicznych publikuje Biuletyn Zamówień Publicznych. W biuletynie znajduje również informacja dotycząca firm (tzw. „czarna lista”), które są wyłączone z przetargów. Ogłoszenia o przetargach publikowane są na oficjalnych stronach internetowych każdej instytucji państwowej, na stronie internetowej AZP oraz w głównych lokalnych dziennikach www.shekulli.com.al; <http://gazeta-shqip.com>; www.balkanweb.com.

Albańska Agencja Zamówień Publicznych jest krytykowana za nieprzejrzystość procedur przetargowych. Zamówienia publiczne finansowane ze źródeł międzynarodowych są zwykle bardziej przejrzyste. Przetargi finansowane przez Bank Światowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz inne instytucje międzynarodowe muszą dostosować się do międzynarodowych standardów w tej dziedzinie. Wraz z wprowadzeniem platformy e-procurement (Rozporządzenie Rady Ministrów nr 659 z dnia 3.10.2007r.), która oferuje możliwość korzystania z elektronicznych zasad zamówień publicznych, oczekuje się zmniejszenia poziomu korupcji i wzrostu transparentności. System licytacji elektronicznej jest projektowany zgodnie z dyrektywą UE. Wszystkie zamówienia publiczne powinny być co do zasady umieszczane w systemie elektronicznym.

Rzecznik ds. Zamówień Publicznych (www.avp.gov.al) jest oddzielną instytucją niezależną, która działa w interesie oferujących, chroni ich prawa

oraz monitoruje procedury związane z procesem zamówień publicznych oraz udzielania koncesji.

Albańskie prawo dotyczące procedury zamówień publicznych w niewielkim stopniu różnicuje firmy zagraniczne i krajowe. Albania przybliżyła swoje publiczne regulacje przetargowe do standardów unijnych. Kwestie procedury zamówień publicznych reguluje Ustawa nr 9643 z dnia 20.11.2006r. „O Zamówieniach Publicznych” ze zmianami. W zależności od charakteru przetargu prawo przewiduje dwa kryteria oceny ofert: najniższą ofertę cenową (w przypadku zakupu) oraz najlepszą wartość ekonomiczną (w przypadku sprzedaży aktywów państwowych lub koncesji państwowych). Np. w przypadku zakupu przez państwo towarów/usług zgodnie ze standardami wyspecyfikowanymi w dokumentach przetargowych, zwycięzcą zostaje wybrana firma, która złoży najniższą ofertę finansową. Natomiast w przypadku sprzedaży (np. prywatyzacje/koncesje) wygrywa ta firma, która oferuje najwyższą cenę.

Rodzaje zamówień publicznych to:

- procedura nieograniczona,
- procedura ograniczona,
- procedura z negocjacją z ogłoszeniem,
- procedura z negocjacją bez ogłoszenia,
- zapytanie o cenę,
- usługi doradcze,
- konkurs projektowy.

Koncesje

W ostatnich latach państwo udzieliło szereg koncesji w kluczowych sektorach.

Koncesje są możliwe w następujących sektorach:

- transport, w tym autostrady i drogi, obiekty inżynierskie, koleje oraz transport kolejowy,
kanały, porty, lotniska, mosty i tunele;
- produkcja, przesyłanie i dystrybucja energii elektrycznej i ciepła;
- zaopatrzenie w wodę, w tym produkcja, zagospodarowanie i uzdatnianie, oczyszczanie ścieków, akumulacja i dystrybucja, nawadnianie, drenaż, czyszczenie kanałów wodnych i zapór;
- zagospodarowanie, zbieranie, transport, usuwanie śmieci;
zarządzanie gospodarką odpadami;
- telekomunikacja;
- edukacja i sport;
- zdrowie;
- więziennictwo;
- projekty dotyczące recyklingu oraz rehabilitacji gruntów i lasów w strefach przemysłowych i parkach;
- technologie informacyjne i bazy danych;
- dostawa gazu ziemnego;
- stosowanie i wdrażanie usług publicznych w wyżej wymienionych sektorach.

Na podstawie oddzielnych decyzji Rady Ministrów mogą być wprowadzone koncesje także w innych sektorach. Maksymalny okres udzielenia koncesji wynosi 35 lat. Sprawy związane z koncesjami reguluje Ustawa Nr. 9663 z dnia 18.12.2006 r. „O Koncesjach” z poz. zmianami. Obecnie obowiązuje ustawa 125/2013 (od maja 2013r.) „O Koncesjach i partnerstwie publiczno-prywatnym”, która oprócz regulowania spraw partnerstwa publiczno-prywatnego zaostriżyła również sankcje karne w przypadkach nieprzestrzegania umowy koncesyjnej.

Zainteresowane strony mogą również złożyć dobrowolne projekty koncesyjne w dowolnych dziedzinach. W przypadku zatwierdzenia takich projektów, strona przygotowująca otrzymuje od rządu bonus punktowy za przygotowanie projektu. Taka premia daje oferentowi przewagę w stosunku do innych ofert w trakcie procesu selekcji.

Firmy mogą także tworzyć spółki joint venture w celu złożenia oferty dotyczącej danego projektu koncesyjnego.

Informacje o aktach prawnych

Ustawodawstwo albańskie zostało w większości przygotowane przy pomocy UE oraz instytucji amerykańskich. Trwa proces dostosowywania ustawodawstwa Albanii do standardów UE w ramach procesu integracji europejskiej kraju.

System sądowniczy Albanii składa się z 29 Sądów Pierwszej Instancji, 6 Sądów Apelacyjnych, z Sądu Wojskowego, Sądu Najwyższego oraz Sądu Konstytucyjnego. Jeszcze nie funkcjonuje Sąd Administracyjny; ustawa o Sądzie Administracyjnym została przyjęta w parlamencie w maju 2012 r.

Podstawowym źródłem wiedzy o obowiązujących w Albanii aktach prawnych jest strona internetowa <http://www.qpz.gov.al/> - Centrum Publikacji Oficjalnych (Qendra e Publikimeve Zyrtare) - wyłącznie w języku albańskim. Dobrym źródłem przepisów prawnych (również w języku angielskim) obowiązujących w różnych sektorach gospodarki albańskiej jest Albańska Agencja ds. Rozwoju Inwestycji, <http://www.aida.gov.al>. Instytucja ta udziela informacji nie tylko dotyczących regulacji prawnych w poszczególnych sektorach, ale również na temat systemu podatkowego, celnego oraz warunków rozpoczynania działalności gospodarczej w Albanii.

Taryfy celne, eksport i import towarów

Albania jest członkiem Światowej Organizacji Handlu od września 2000 r. Wraz z przystąpieniem do tej organizacji rozpoczął się również proces harmonizacji ustawodawstwa handlowego z zasadami regulującymi handel międzynarodowy. Poziom taryf celnych jest uregulowany na podstawie Nomenklatury Scalonej Klasyfikacji Towarów. Klasyfikacja ta jest w pełni zgodna z nomenklaturą obowiązującą w Unii Europejskiej. Na podstawie umów wolnego handlu, Albania stosuje Taryfy Preferencyjne Importu z państwami należącymi do CEFTA, EFTA, UE oraz z Turcją. Od grudnia 2006 r. wobec większości produktów rolnych i przemysłowych, które pochodzą z państw unijnych, stosuje się zerową stawkę celną. Te z produktów unijnych, które nie podlegają stawce zerowej, korzystają z ulg celnych. Stawki celne na te produkty będą stopniowo obniżane do zera. W Albanii obowiązuje sześć podstawowych stawek celnych na import, w zależności od przywożonego produktu: 0%, 2%, 5%, 6,5%, 10% i 15%. Maksymalna kwota celna 15% jest stosowana na wyroby włókiennicze, biżuterię oraz niektóre luksusowe artykuły spożywcze. W zakresie pomocy humanitarnej oraz urządzeń do przetwarzania odpadów obowiązuje najniższa stawka 0%. Eksport jest wolny od VAT.

Dokumenty wymagane przy imporcie lub eksporcie

- deklaracja celna,
- faktura
- dokument transportowy,
- packing list (tylko przy imporcie)

Procedury stosowane przy imporcie

Importerzy powinni wypełnić formularz deklaracji dóbr przywożonych do Albanii. Służba celna sprawdza wyżej wymienione dokumenty, dokonuje inspekcji wyrobów importowanych oraz wylicza opłaty celne na import. Ograniczeniom podlega import broni i amunicji. Wymagane są licencje na import specyficznych artykułów, jak np: leki, środki psychotropowe, artykuły wojskowe, radioaktywne itp. W Albanii VAT wynosi 20 procent. Niektóre importowane produkty (cement i stal do budowy hydroelektrowni, maszyny dla przemysłu odzieżowego i obuwniczego, maszyny rolnicze), są zwolnione z VAT w przypadku, gdy wartość inwestycji przekracza 50 mln albańskich leków.

Formy działalności gospodarczej

Przepisy prawne regulujące formy działalności gospodarczej w Albanii są zawarte w Ustawie nr. 9901 z 14 kwietnia 2008 r. „O przedsiębiorcach i spółkach handlowych”.

Polski inwestor może wybrać następujące formy działalności gospodarczej:

1. nowa firma (spółka jednoosobowa, spółka jawna, spółka komandytowa, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, joint venture);
2. oddział albo biuro przedstawicielskie.

Spółka jednoosobowa

Jest najprostszym sposobem funkcjonowania na albańskim rynku. Stworzenie spółki jednoosobowej wymaga rejestracji jako osoba fizyczna albo osoba prawna. Rejestracji towarzyszy prosty wniosek, w którym inwestor przedstawia swoje dane, adres w Albanii, zakres działalności oraz wzór

podpisu. Wniosek wraz z dokumentem identyfikacyjnym składa się w QKR (Qendra Kombetare e Regjistrimit - Krajowe Centrum Rejestracji) w miejscowości, gdzie ma być prowadzona działalność gospodarcza.

Spółka jawna

Przy tworzeniu spółki jawnej nie jest wymagana kwota minimalna kapitału. Spółka obowiązuje się do składania rocznych raportów finansowych.

Spółka komandytowa

Może składać się z partnerów ponoszących odpowiedzialność ograniczoną do wysokości wkładu (co najmniej jeden) oraz ponoszących odpowiedzialność nieograniczoną do wysokości wkładu. W przeciwieństwie do spółki jawnej, śmierć partnera nie oznacza natychmiastowego rozwiązania spółki.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Jest najbardziej powszechną formą działalności wybieraną przez przedsiębiorców zamierzających wejść na albański rynek. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wymaga minimalnego kapitału 100 albańskich leków. Może być stworzona przez jednego lub więcej partnerów. Przepisy prawne wymagają złożenie rocznych raportów finansowych.

Spółka akcyjna

Minimalny kapitał akcyjny w przypadku oferty prywatnej wynosi nie mniej niż 3,5 mln albańskich leków, a w przypadku oferty publicznej 10 mln. Spółka może być utworzona przez jedną lub więcej osób.

Oddziały lub przedstawicielstwa

Zamiast tworzyć albańską spółkę handlową, zagraniczny inwestor może wybrać założenie oddziału albo przedstawicielstwa firmy zagranicznej w Albanii. Oddziały lub przedstawicielstwa mają taką samą osobowość prawną jak spółka „matka”. Oddziały są organizowane i zarządzane oddzielnie, a w

relacji ze stroną trzecią występują pod nazwą firmy. Biura przedstawicielskie mają na celu promowanie działalności firmy, mogą podpisywać umowy w imieniu firmy. Wielu inwestorów działa skutecznie w Albanii poprzez oddziały i biura przedstawicielskie. Biuro przedstawicielskie jest administrowane przez przedstawiciela, który jest upoważniony przez firmę.

Joint venture

Albańskie prawo gospodarcze nie określa dokładnie pojęcia *joint venture*. Natomiast można do niej stosować przepisy Kodeksu Cywilnego mające odniesienie do spółki zwykłej. Taka spółka polega na zawieraniu umowy między dwoma lub więcej podmiotami, które uzgadniają prowadzenie wspólnego przedsięwzięcia gospodarczego. Forma ta nie ma osobowości prawnej: dwie spółki mogą zdecydować o stworzeniu nowej struktury dla ich wspólnego przedsięwzięcia i rejestrować się pod jednym z wyżej wymienionych rodzajów spółek, lub mogą podpisać umowę o rozpoczęciu wspólnego przedsięwzięcia bez rejestracji.

Franszyza

Jest nowym pojęciem w Albanii. Jest przewidziana w Kodeksie Cywilnym. W zasadzie żadna specyficzna rejestracja albo rządowe pozwolenie nie są wymagane przy tworzeniu firmy działającej na zasadzie *franszyzy*. Słabe nasycenie rynku oraz popyt konsumentów na towary i usługi pochodzące z rozwiniętych państw stwarza możliwość rozwoju tego systemu w przyszłości, zwłaszcza w sektorach reklamy, restauracji, cateringu, produkcji odzieży.

Rejestracja firm zagranicznych

Ustawa nr. 9901 oraz Ustawa nr. 9723 z dnia 3 maja 2007 r. o Narodowym Centrum Rejestracji (www.qkr.gov.al) stworzyły możliwość rejestracji działalności gospodarczej w ciągu jednego dnia. Koszt wniosku wynosi 100 leków (1 USD). Firmę można rejestrować w każdym biurze QKR. Rozpoczęcie działalności gospodarczej zostało uproszczone poprzez publikację on-line wymaganych dokumentów oraz praktycznych wskazówek dla firm zagranicznych. Wraz z rejestracją, firma automatycznie zostaje zarejestrowana w Urzędzie Skarbowym, w urzędzie ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz w urzędzie pracy. Drugi krok po rejestracji w QKR polega na zgłoszeniu się do Urzędu Podatków i Opłat Lokalnych.

Działalność w sferze budownictwa, turystyki, telekomunikacji, handlu paliwem, radio-telewizji, rybołówstwa, handlu produktami medycznymi wymaga uzyskania licencji. Ustawa nr. 10081 z dnia 23 lutego 2009 r. „O licencjach, autoryzacjach i pozwoleniach w Republice Albanii”, uprościła proces udzielania licencji poprzez stworzenie Narodowego Centrum Licencji QKL (www.qkl.gov.al).

Orientacyjne koszty prawnicze i notariusza związane z założeniem firmy wahają się od 200 USD do 1000 USD. Natomiast koszty tłumaczenia dokumentów od 10 do 15 USD/strona.

Przydatne rady dla zagranicznych firm

Część I

Firmy zagraniczne powinny najpierw zasięgnąć w swoim kraju informacji o instytucjach wydających następujące dokumenty:

1. dokument rejestracji, który jest dowodem jej istnienia w państwie pochodzenia,

2. odpowiednie zaświadczenie stwierdzające, że firma w swoim kraju nie jest w stanie:

a - bankructwa/ lub

b - nie wszczęta została procedura związana z bankructwem/lub

c - nie wszczęta została procedura związana z

likwidacją/wyrejestrowaniem w kraju pochodzenia/lub

d - nie jest w stanie likwidacji lub wyrejestrowania.

UWAGA: Dokumenty powyższe mogą być wydawane, w zależności od przepisów i praktyki krajów, przez jedną lub więcej instytucji w państwie pochodzenia firmy. Dokumenty wydane przez urzędy państwowe muszą być zalegalizowane lub opatrzone „apostille”, zgodnie z przepisami prawa kraju lub w oparciu o konwencje międzynarodowe ratyfikowane przez Albanie. Krajowe Centrum Rejestracji nie przyjmuje żadnego dokumentu bez dokonanej legalizacji lub bez „apostille”.

Część II

Firma zagraniczna zamierzająca dokonać rejestracji działalności w Albanii w dowolnej formie prawnej lub jako współpartner firmy albańskiej, powinna mieć na uwadze:

1. Nie wymaga się legalizowania wszystkich dokumentów lub aktów wewnętrznych zagranicznej firmy, mających związek z wybraną prawną

formą rejestracji w Krajowym Centrum Rejestracji w Albanii. Dokumenty albo akty te wystarczy przekazać w wersji oryginalnej z pieczęciami oraz podpisem osoby upoważnionej do podpisu przez osobę z firmy zagranicznej.

2. W przypadku gdy firma zagraniczna dla swoich celów decyduje się uwierzytelnić dokumenty albo wewnętrzne akty poświadczane przez zagranicznego notariusza, wówczas firma musi zalegalizować albo opatrzyć „apostille” dokumenty i akty notarialne zgodnie z przepisami prawa swojego kraju lub w oparciu o konwencje międzynarodowe ratyfikowane przez Albanie.

UWAGA: Krajowe Centrum Rejestracji nie przyjmuje żadnego dokumentu /aktu wewnętrznego zagranicznej firmy, uwierzytelnionego za granicą, lecz bez dokonanej legalizacji lub bez „apostille” w kraju pochodzenia.

Część III

Zobowiązanie do przetłumaczenia dokumentów/aktów firmy zagranicznej wydane za granicą przez:

- a - instytucje państwowe
- b – samą firmę

Dokumenty/akty firmy zagranicznej podlegają tłumaczeniu na język albański, a samo tłumaczenie musi być uwierzytelnione w Albanii.

UWAGA: Krajowe Centrum Rejestracji nie przyjmuje żadnego dokumentu albo aktu wewnętrznego wydanego za granicą, jeśli nie jest on przetłumaczony na język albański i uwierzytelniony w Albanii.

System podatkowy

Jednym z istotnych punktów polityki fiskalnej w ramach programu gospodarczego powołanego w połowie września 2013 r. nowego rządu Albanii jest odejście od dotychczasowego podatku liniowego w wysokości 10% i wprowadzenie podatku progresywnego. Pod koniec grudnia 2013 r. parlament Albanii uchwalił nowe regulacje podatkowe w formie tzw. pakietu fiskalnego, który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.

Zgodnie z przyjętymi zasadami podatku progresywnego, firmy o większych obrotach i przychodach będą płacić więcej, a małe firmy mają odczuć zmniejszenie obciążeń fiskalnych. Dochody firm zagranicznych i miejscowych od 1 stycznia 2014 r. podlegają opodatkowaniu stawką podatku progresywnego w wysokości od 7,5 do 15% w zależności od wielkości rocznych obrotów. Małe przedsiębiorstwa o obrocie rocznym do 2 mln ALL (14 tys. €) będą płacić stały kwotowy podatek roczny w wysokości 25 tys. ALL (1 € = ok. 140 ALL). Dla małych przedsiębiorstw o obrocie rocznym od 2 do 8 mln ALL (14-60 tys. €) stawka podatkowa wyniesie 7,5%, zamiast 10% zniesionego podatku liniowego. Natomiast dla firm o obrotach rocznych powyżej 8 mln ALL, stawka podatkowa wzrośnie do 15%, zamiast 10% zniesionego podatku liniowego.

Wysokość VAT wynosi 20%. Podejmowane są inicjatywy dot. zwolnienia z VAT niektórych importowanych urządzeń i towarów w zależności od działalności gospodarczej i ich wartości.

Albański system podatkowy nie dyskryminuje zagranicznych inwestorów.

Główny Urząd Skarbowy udziela informacji o aktualnym stanie prawa dot. podatków (<http://www.tatime.gov.al>).

Porady praktyczne

- Operatorzy sieci komórkowych GSM w Albanii to: Vodafone, Amc, Eagle i Plus.
- Strefa czasowa taka sama jak w Polsce.
- Albania ma klimat podzwrotnikowy morski (typu śródziemnomorskiego), we wschodniej części kraju kontynentalny. Średnia temperatura powietrza w stolicy kraju wynosi: w styczniu 7°C, w lipcu 25°C.
- Nie ma bezpośredniego połączenia lotniczego pomiędzy Polską a Albanią. Do Albanii można dostać się korzystając z oferty różnych linii lotniczych, jednak w każdym przypadku wymagane są przesiadki. Najpopularniejsze są rejsy z Polski z przesiadką w Wiedniu lub Monachium czy Lublanie.
- Albańczycy są narodem otwartym i sympatycznym. Generalnie nie ma problemu z umawianiem spotkań. Albańczycy mają zwyczaj prowadzić rozmowy biznesowe w kawiarniach.
- Ok. 70% ludności należy do wyznania muzułmańskiego, ale mało osób praktykuje. Pozostała część społeczeństwa to katolicy (głównie na północy kraju) i chrześcijanie prawosławni (głównie na południu kraju). Różnorodność obrządków nigdy nie stanowiła w Albanii problemu. Albania jest krajem tolerancyjnym z punktu widzenia przynależności wyznaniowej.
- Obywatele RP mogą wjeżdżać bez wizy i przebywać na terytorium Albanii do 90 dni w okresie 180 dni. Od maja 2009 r. obywatele UE mogą wjeżdżać do Albanii na podstawie dowodów osobistych.
- Znajomość języków obcych nie jest powszechna na prowincji. W dużych miastach można porozumieć się w języku włoskim lub angielskim, a na południu kraju także greckim.

Przydatne kontakty i źródła

Institucje i organizacje:

Ambasada RP w Tiranie <http://tirana.msz.gov.pl>

Ambasada Republiki Albanii w Warszawie

Rada Ministrów www.km.gov.al

Kancelaria Prezydenta www.president.al

Ministerstwo Zdrowia <http://www.moh.gov.al>

Ministerstwo Dobrobytu Społecznego i Młodzieży <http://www.sociale.gov.al>

Miasto Tirana www.tirana.gov.al

Ministerstwo Finansów <http://www.minfin.gov.al/>

Ministerstwo Energetyki i Przemysłu - <http://www.energija.gov.al>

Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego, Handlu i Przedsiębiorczości –
<http://www.ekonomia.gov.al>

Ministerstwo Transportu i Infrastruktury <http://www.mppt.gov.al>

Ministerstwo Kultury <http://www.kultura.gov.al>

Ministerstwo Rozwoju Urbanistycznego i Turystyki <http://turizmi.gov.al>

Ministerstwo Sprawiedliwości <http://www.justice.gov.al>

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych <http://www.moi.gov.al>

Ministerstwo Spraw Zagranicznych <http://www.mfa.gov.al>

e-albania <http://www.e-albania.al>

Albańska Agencja ds. Rozwoju Inwestycji <http://www.aida.gov.al>

Bank Albanii <http://www.bankofalbania.org>

Krajowe Centrum Rejestracji www.qkr.gov.al

Krajowe Centrum Licencji www.qkl.gov.al

Główny Urząd Celny <http://www.dogana.gov.al/>

Główny Urząd Podatków www.tatime.gov.al

Izba Handlowa i Przemysłowa w Tiranie <http://www.cci.al>

Unia Albańskich Izb Handlowych i Przemysłowych <http://uccial.al/>

Krajowa Agencja Turystyki <http://www.akt.gov.al>

Albański Urząd Statystyczny www.instat.gov.al

Albańska Agencja Zamówień Publicznych www.app.gov.al
Centrum Oficjalnych Publikacji (Dziennik Ustaw) <http://www.qpz.gov.al>
Narodowa Agencja Zasobów Naturalnych <http://www.akbn.gov.al>
Stowarzyszenie Zagranicznych Inwestorów w Albanii www.fiaalbania.com
Albańska Konfindustria www.konfindustria.org.al
Biznes Albania <http://www.biznesalbania.org.al>
Albańska Rada Agrobiznesu <http://www.kash.org.al/ere>

Kancelarie prawne i konsultingowe:

<http://www.tonucci.it>
<http://www.deloitte.com>
<http://www.kpmg.com>
<http://www.boga&associates.com>
<http://www.kalo-attorneys.com>
<http://www.zkt-lawfirms.com>
<http://www.wolftheisess.com>
<http://konfindustria.al>
<http://www.biznesalbania.org.al>

Banki

Bank of Albania <http://www.bankofalbania.org>
Alpha Bank <http://www.alphabank.al>
Intesa Sanpaolo Bank <http://www.intesasanpaolobank.al>
Credins Bank <http://www.bankacredins.com/>
Credit Agricole Bank <http://www.credit-agricole.al>
Veneto Bank <http://www.venetobanka.al>
National Bank of Greece
National Commercial Bank (BKT) <http://www.bkt.com.al>
Credit Bank of Albania <http://www.creditbankofalbania.al>
Procredit Bank <http://www.procreditbank.com.al>
First Bank of Investment <http://www.fibank.al>

Societe Generale Albania Bank <http://www.societegenerale.al>

Raiffeisen Bank <http://www.raiffeisen.al>

Tirana Bank <http://www.tiranabank.al>

Union Bank <http://www.unionbank.com.al>

Media

Stacje telewizyjne:

Topchannel <http://www.top-channel.tv> TVSH <http://www.rtsh.al>

News 24 <http://www.balkanweb.com> ABC news www.abcnews.al

Klan <http://www.tvklan.al> <http://www.alsat.tv>

Vizion + <http://www.vizionplus.tv>

Prasa:

Gazeta Panorama <http://www.panorama.com.al>

Gazeta Shekulli <http://www.shekulli.com.al>

Gazeta Shqip <http://gazeta-shqip.com>

Gazeta shqiptare <http://www.balkanweb.com>

Gazeta Standard <http://www.standard.al>

Monitor (czasopismo ekonomiczne) www.monitor.al

<http://www.revistamapo.com>

<http://www.revistaklan.com>

Dzienniki w języku angielskim

Albanian Daily News <http://www.albaniannews.com>

Tirana Times <http://www.tiranatimes.com/>

Firmy ubezpieczeniowe:

Insig www.insig.com.al

Sigma Vienna Insurance Group sh.a www.sigma-al.com

SIGAL UNIQA Group Austria sh.a. www.sigal.com.al

ATLANTIK sh.a. www.atlantik.com.al

Intersig Vienna Insurance Group sh.a. <http://www.intersig.al>

INTERALBANIAN Vienna Insurance Group sh.a www.interalbanian.com

Zakwaterowanie w Tiranie

*Hotele 3**

<http://www.greenhouse.al>

<http://diplomathotelstirana.com>

<http://www.hotelkruja.com>

<http://firenzehotelstirana.com>

<http://www.hotelcitytirana.com>

<http://www.ederhotel.com>

*Hotele 4**

<http://tiranainternational.com>

<http://www.hoteldorocity.com>

<http://www.goldencityhotel.al>

<http://www.skyhotel-al.com>

<http://www.vila-alba.com>

<http://www.hoteldeparis.al>

<http://www.whitedreamhotel.com>

<http://www.xheko-imperial.com>

<http://www.hotelmondial.com.al>

<http://www.monarc.al>

*Hotele 5**

<http://www.hotel-europapark.com>

<http://www.sheratontiranahotel.com>

Szpitala prywatne

<http://www.hygeia.al>

<http://www.spitaliamerikan.com>

<http://www.spitaligjerman.com>

<http://www.salus.al>

Inne linki przydatnych informatorów:

<http://biznesi.celesi.com>

<http://www.ikub.al>

<http://www.inyourpocket.com/albania/tirana>

<http://www.fleteteverdha.com>

